

Sosialismi ja materialismi.

I.

Mitä on materialismi?

Nimi »materialismi» tulee latinalaisesta sanasta *materia*, joka merkitsee »aine»; materialismi on niin muodoin aineen-usko eli -oppi. Nimen ja asian vastakohtana on »spiritualismi», joka tulee sanasta *spiritus* »henki» ja siis merkitsee: hengen-usko eli -oppi.

Tavallisesti tehdään ero tieteellisen ja käytöllisen materialismin välillä.

Tieteellinen materialismi on filosofinen maailmankatsomus, joka perustuen luonnontieteellisiin tutkimuksiin väittää, että aine on olemisen a ja o, ainoa ikuinen ja katoamaton todellisuus. Mitään henkeä tai sielua ei ole eikä mitään henkistä Jumalaa. Ihmisen järki ja tajunta on vain aivoaineen värähtelyä ja ruumiin kuollessa ihminen lakkaa olemasta.

Tämä tieteellinen materialismi ei suinkaan ole meidän aikamme keksintä, vaikka se täällä kristikunnassa vasta kahdeksannellatoista vuosisadalla heräsi eloon, silloin kun inhimillinen järki vapautui kirkonuskon kahleista ja vapautensa ensi hurmiossa ei nähnytkään pitemmälle kuin maailman pinnalle, ja vaikka se viime vuosisadalla ehkä ennen kuulumattomalla voimalla ja nopeudella levisi kaikkiin kansoihin. Materialistisia ajattelijoita on ollut ennenkin. Vanhassa Indiassa oli Kanda, Kreikassa Demokritos y. m. Muuta niinkuin sekä Indiassa että Kreikassa tieteellisellä materialismilla oli verrattain vähän kannattajia, niin meidänkin päivinämme materialistein lukumäärä vähenemistään vähenee, sillä päivä päivältä käy selvemmäksi, että puhdas aineen oppi jättää selittämättä monta filosofista kysymystä ja monta sielutieteellistä ilmiötä.

Käytöllinen materialismi on se, joka käytöllisen elämän alalle siirtää tieteellisen materialismin tulokset. Koskei ole henkeä, ei ihmisen toimintaa voi olla johtamassa muut, kuin aineelliset lait. Toimiessaan ihminen ei saa ajatella muuta, kuin tätä nykyistä ruumiillista elämää; ja koska aineellista elämää hallitsee semmoiset lait kuin »luonnollinen valinta» ja »paraiten varustettujen eloon jääminen», seuraa itsestään, että täysin johdonmukainen materialisti – jos hän panee arvoa omalle elämälleen – koettaa kaikin mokomin pyrkiä »paraiten varustettujen» joukkoon, toisin sanoen sortaa heikompiä. Tietysti on jalojakin materialisteja, semmoisia, jotka eivät pane arvoa niin paljon omalle kuin toisten – juuri heikoimpien ja sorrettujen – elämälle, mutta kuinka monta niitä on? On melkein ivaa kutsua semmoisia ihmisiä materialisteiksi; sillä joskin he tieteellisesti väittävät uskovansa materialismiin, todistavat he elämällään, etteivät ole käytöllisiä materialisteja, sillä itsensä uhrautuminen ja epäitsekkyyks on hengen hedelmä ja sotii aineen lakeja vastaan.

II.

Mitä on sosialismi?

»Sosialismi» johtuu latinalaisesta sanasta *socius*, joka merkitsee »toveri, liittolainen». Sosialismi yleensä on usko siihen, että ihmiset toistensa tovereina kykenevät aikaan saamaan semmoista, jota yksilö yksin ei saa aikaan.

Yksi aikamme problemeista on n. k. työväenkysymys. Vähäinen osa ihmiskuntaa elää aineellisessa henkisessä ylöllisyydessä, suurin osa kärsii sekä aineellista että henkistä puutetta. Ihmiskunta on siksi valistunut, että se huomaa tämän luonnottomaksi ja vääräksi. Kuinka saadaan

tätä epäkohtaa korjatuksi? Näyttää siltä, kuin ei lopullista keinoa vielä olisi löydetty, keinoa sellaista, joka kaikkia tyydyttäisi. Ainakin on olemassa kovin monta »ratkaisua».

Individualistit tahtovat vapautta yksilölle ja valtion suojelusta ja apua hänelle hänen pyrinnoissään (Manchester-koulu).

Sosialireformaattorit luottavat valtiomahtiin, jopa yksinvaltiuteenkin, tahtovat vain, että neljäskin sääty pääsisi oikeuksiinsa.

Varsinaiset sosialistit uskovat, että yhteen liittyneet sorrettujen luokat voivat aikaansaada olojen muutoksen. Mihinkä suuntaan ja millä keinoin tuo muutos on tapahtuva, siitä ollaan tietysti eri mieltä. Toiset ovat sosialidemokrateja, toiset anarkisteja. Kouluja on ollut monta: Saint-Simon'in, Ch. Fourier'n, Louis Blanc'in, Ferd. Lassalle'in, Karl Marx'in. Marx'in koulu se nyt on vallallaan. Hänen henkeensä toimivat Saksan sosialidemokratit ja hän onkin ensimmäinen tieteellinen sosialisti. Sosialismin varsinainen perustaja, ranskalainen Saint-Simon (1760-1825) kääntyi ainoastaan yläluokan puoleen, hän uskoi sen hyvään tahtoon ja taitoon. Nykyinen sosialismi ei luota yläluokkaan, se hakee tukea ja voimaa kansan sorretuista ja elinvoimaisimmasta kerroksista.

Mitä sosialismi tahtoo?

Se tahtoo, että epäkohdat poistetaan yhteiskunnasta, että kaikille ihmisille annetaan samat oikeudet. Tarkemmin määritellään sen vaatimuksia esim. meillä Suomessa työväenpuolueen ohjelmassa.

III.

Kuinka suhtautuvat toisiinsa materialismi ja sosialismi?

Moni sosialisti on materialisti, ja moni luulee, että sosialismi on jossain salaperäisessä yhteydessä materialismin kanssa, melkein niin, että jos ken on sosialisti, hänen pitää myös olla materialisti.

Mistä tämä johtuu?

Kirkko sanoi köyhille ja sorretuille: tyytykää kohtaloonne tässä elämässä, sitä enemmän saatte iloita tulevassa.

Materialismi sanoi: ihmisellä on vain tämä yksi ruumiillinen elämä; sen jälkeen on kaikki loppunut.

Sosialismi sanoo: kaikille ihmisille samat oikeudet nykyisessä elämässä!

Siitä johtui materialismin ja sosialismin ystävyys ja näennäinen yhteys. Sillä kun sosialismi vaatii köyhäin nykyisen tilan parantamista ja kirkko vain viittaa tulevaisuuteen – kuolemantakaiseen elämään – niin sosialismi luonnollisesti asettuu kirkon vastustajaksi. Toiselta puolen se saapi ikäänkuin tukea materialismilta, joka ei tiedä mitään tulevaisuudesta, vaan yksinomaan kehottaa nykyajassa toimimaan.

Sanoin, että sosialismin ja materialismin yhteys on näennäinen. Ei sosialismi ole missään välittömässä tekemisessä sen kanssa, elääkö ihminen kuoleman jälkeen vai onko elämättä. (Tämän saksalainen sosialismi on ymmärtänytkin, koska on julistanut uskonnon jokaisen yksilön omaksi asiaksi). Tietysti sosialismi vastustaa kirkkoa, joka puolestaan vastustaa sosialismia. Mutta eihän kirkko ole sana kuin kuolemanjälkeinen elämä. Kuka menee takaamaan, että kirkonoppi edes on totuus? Ehkä kuolemanjälkeinen elämä on vallan toisellinen kuin miksi kirkko sitä kuvailee.

Otaksutaanpa, että Jumala rakastaa kaikkia ihmisiä. Otaksutaanpa, että hän sanoo ihmisille: rakastakaa toisianne, älkää sortako toinen toistanne, eläkää rauhassa keskenänne, olkaa niinkuin veljet. Mitä siitä seuraa? Siitä seuraa, että Jumala puolustaa sosialismia. Siitä seuraa, että hän lupaa hyvää oloa kuoleman jälkeen – ainoastaan sosialisteille. Ja siitä seuraa myös, että se

sosialisti, joka sokeudessaan kieltää kuolemanjälkeisen elämän ja Jumalan – ei ole viisaasti tehnyt, varsinkin, jos hän samalla on väittänyt, että sosialismi on materialismia.

Kuinka siis suhtautuvat toisiinsa sosialismi ja materialismi? Niillä ei ole mitään olennaista yhteyttä.

IV.

Onko materialismi sosialismin ystävä?

Materialismi antoi vähän apua sosialistisille pyrinnoille, muuta voikohan siitä sanoa, että se olemukseltaan on sosialismin ystävä?

Materialismi, hengen kielto-oppi, julistaa taistelun lain. Ihmiset ovat eläviä olentoja, jotka rakastavat elämäänsä. Jokainen pyrkii niin suureen aineelliseen hyvin vointiin kuin on mahdollista. Voi olla toisia hänen tiellään. Niitä hänen täytyy sortaa ja syrjäyttää, koska hänen olemisensa laki on »minun oma elämäni». Johdonmukainen materialismi on itsekkyyttä. (Mimmoiset ovat nykyiset yhteiskuntamme? Lienevätkö hengen vai aineen palvelijoita?)

Sosialismi julistaa ihmisten veljeyden: ei toisella ole oikeus toista sortaa, eikä kukaan silloin tule onnelliseksi. Tehkäämme yhdessä työtä, niin nousee meille kaikille ilon ja onnen päivä.

Onko se materialismia?

Jos sosialismi sanoo: ei ole toisella oikeus toista sortaa, niin materialismi kysyy: miksi ei? mistä »oikeudesta» sinä houraillet? sillä sosialismi on vedonnut inhimilliseen tunteeseen, joka ei kuulu intohimoihin eikä vietteihin, vaan on sukua ihmisjärjelle ja hengelle. Niin – sinulla ei ole oikeutta minua sortaa . . . miksei? Siksi, että olemme ihmisiä – ei, siksi että *sinä* olet ihminen etkä eläin.

Jos sosialismi sanoo: olkaamme järkeviä tullaksemme onnellisiksi, niin se vetoa johonkin korkeampaan – inhimilliseen järkeen, joka vaatii itsensä kieltämistä ja alempien intohimojen voittamista ihmisiltä. Mutta se ei ole johdonmukaista materialismia sekään, vaan aineen opin kieltämistä.

Johtopäätös on selvä:

Puhdas sosialismi on materialismin vastakohta.

V.

Tuleeko sosialisti toimeen ilman uskontoa?

Sosialismi ei ole varsinaisessa tekemisessä uskonnon kanssa. Sosialismi on paikallaan riippumatta siitä, onko uskontoa, henkeä, kuolemanjälkeistä elämää olemassa vaiko ei. Se on teoria.

Mutta sosialistitkin ovat ihmisiä. Ja ihminen ei tule toimeen ilman »uskontoa», s. o. hän ei ajattelevana olentona saata elää, ilman että hänellä on jonkinmoinen käsitys elämästä ja sen tarkotuksesta. Sentähden hän muun puutteessa on materialisti – kieltäjä.

Saksan työväenpuolueen ohjelmassa on yhtenä pykälänä: uskonto olkoon jokaisen yksityisasia. Tämä pykälä puuttuu Suomen työväenpuolueen ohjelmasta.

Uskonto olkoon jokaisen yksityisasia. Minulla on täysi vapaus olla materialisti – mutta minulla on myös vapaus olla . . . teosofi tai buddhalainen tai kristitty.

Ja silloin on vain kysymys siitä: missä on totuus?

Totuus ei ole totuutta vastaan.

Jos sosialismi on oikeutettu, jos se on totuudesta lähtenyt, niin sosialismin paras ystävä ja auttaja on se uskonnollinen kanta, joka sekin on *totuudesta*.

Aineen oppi on sosialismin vastakohta, sillä sosialismin alku on ihmisen valistuneesta ja epäitsekkäästä hengestä. Se uskonto, joka julistaa hengen elämää – se on taas kaikista likinnä puhdasta sosialismia, sillä sen elämä on jo itsessään sosialismia, toisten auttamista.

Socialismin perustaja, ranskalainen Saint-Simon, tämän käsitti. Hän ei ollut uskonkieltäjä. Kirjassaan »Le nouveau Christianisme» (Uusi kristinusko) hän puhuu siitä uskonnosta, joka julistaa kaikki ihmiset veljiksi ja vaatii yksilöltä, että hän elämässään, teoissaan ja sanoissaan, tunnustaa tämän ihmisten veljeyden.

Ihmiskunnan suurimmat henget ovat aina julistaneet tätä uskontoa. Sitä julisti Buddha, sitä Kristus. Siitä etsikööt meidän aikamme sosialistikin hengelleen tyydytystä.

Pekka Ervast.

(Työmiehen Illanvietto 1902, N:o 6, ensimmäinen vuosikerta, Helsingissä, Lokakuun 10 p. 1902, s. 45, palstat 1-3, s. 46, palstat 1-3.)